

Spolne bolezni

Spolnih bolezni je precej. So tiste bolj nevarne, ki ogrožajo celo tvoje življenje ali vsaj plodnost in tiste bolj neškodljive, ki pa so vseeno zelo neprijetne in imajo negativne posledice za tvoje spolno življenje. V vsakem primeru se jih je najbolje izogibati.

Zakaj so spolne bolezni potrebne?

Spolne bolezni so eden tistih negativnih učinkov, **ki nas odvrčajo od brezskrbnih telesnih stikov**, ki se jih človek že skozi vso zgodovino poslužuje za razmnoževanje. Človek ima kot nagonsko bitje pač nujne potrebe po "razmnoževanju" in prav te potrebe ohranjajo poleg človeškega roda pri življenju tudi razne spolno prenosljive bolezni. Tako si je človeški rod skozi stoletja predvideval, da bi poleg drugih izkoreninil tudi spolno prenosljive bolezni.

Kako smo jih poskušali izkoreniniti?

V zgodovini se je pojavljalo mnogo različnih ukrepov s katerimi smo se ljudje skušali ogniti tem obolenjem. Prvi pomemben ukrep je bila **uvedba pojma monogamije**, s katero se je bistveno zmanjšalo menjavanje spolnih partnerjev in na podlagi tega tudi možnost širjenja spolno nalezljivih bolezni.

Drugi pomemben vpliv je imela in še vedno ima **ustrezna higiena človeka**. Tukaj moramo poleg umivanja omeniti zgodnje ukrepe proti širjenju nalezljivih bolezni, kot je bilo britje celega telesa pri egipčanskih prostitutkah, in moderne, kot je, sicer v druge namene odkriti, kondom.

Preprečevanje okužbe oziroma preventiva...

Preventiva je pri vseh spolno prenosljivih boleznih zelo podobna, ker so pač mesta izvora in vstopa bolezni bolj ali manj natančno jasno definirana in vemo kam je potrebno postaviti bariero.

Najboljša preventiva je **vzdržnost**.

Če odštejemo še 100% varne oblike spolnosti (seks po telefonu, seks po internetu, ipd.), ki niso le sorazmerno drage, ampak imajo lahko nekatere druge negativne vplive, ostanemo pri tistih najbolj standardnih nasvetih.

Najbolje je, da pri spolnih odnosih **uporabimo kondom** in tako zmanjšamo možnost okužbe. Pri tem se moramo zavedati, da **tudi kondom ni povsem varna zaščita**. Zelo priporočljivo je, da **spolnega partnerja dobro poznamo**, kar pa pomeni, da moramo dobro spoznati že potencialnega partnerja, saj te stvari za nazaj ne štejejo :) Zaščitimo pa se lahko predvsem na tak način, da **zmanjšamo število partnerjev**.

SIFILIS

Možnost okužbe: s spolnimi stiki

Kakšni so znaki: V začetnem stadiju se na mestu, kjer je povzročitelj prišel v telo, pojavi majhna, neboleča, rdeče-rjavkasta razjeda s trdimi robovi, imenovano trdi čankar. V 6 tednih do 6 mesecih se pojavi na posameznih delih telesa ali pa po vsem telesu neboleč in nesrbeč izpuščaj. Istočasno se lahko razvijejo še drugi simptomi (gole lise, vnetje grla, vročina, glavobol). Te težave lahko izginejo, vendar če bolezen ne zdravimo povzročitelj ostane v telesu in v nekaj letih povzroči resne poškodbe glavnih človeških organov.

Posledice: ohromelost, slepota, izguba sluha, duševna zmedenost, smrt.

Zapleti v nosečnosti: Možna je okužba ploda ter posledična slepota, deformacije okostja ali celo mrtvorojenost.

Zdravljenje: Za zdravljenje sifilisa se uporablja Penicilin. Zdraviti je treba tudi partnerja(e).

Kaj naj storim: Pojdi k osebному zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

ČANKROID (MEHKI ČANKAR):

Možnost okužbe: s spolnimi stiki

Kakšni so znaki: Na mestu vdora povzročitelja v organizem nastane okrogla razjeda z nazobčanimi robovi, ki je velika kot zrno leče. Dno razjede je pokrito z rumenimi oblogami in gnojem. Posebej značilno je, da je razjeda mehka in zelo boleča. Včasih je razjed več, večinoma pa se nahajajo na spolovilu.

Zdravljenje: Bolezen se zdravi z antibiotiki. Zdraviti je treba tudi partnerja(e).

Kaj naj storim: Pojdi k osebному zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

GONOREJA:

Možnost okužbe: s spolnimi odnosi

Kakšni so znaki: Znaki okužbe se pri ženskah in moških razlikujejo. Pri ženskah je obolenje težje odkriti, saj 50% žensk nima bolezenskih znakov, lahko pa se pojavi obilen iztok iz nožnice, včasih tudi bolečine v spodnjem delu trebuha in pekoča bolečina pri uriniranju. Pri moških je glavni znak obolenja pekoča bolečina ob uriniranju, pojavlja pa se tudi gnojni izcedek iz spolnega uda.

Posledice: če bolezen ne zdravimo, pride do neplodnosti tako pri ženskah, kot pri moških. Pri ženskah pride do vnetja notranjih rodil, nastanejo tudi brazgotine v jajcevodih. Pri moških je posledica vnetje prostate in obmodka ter brazgotine v spolnem udu, ki otežujejo uriniranje.

Zapleti v nosečnosti: Okužba ploda lahko privede do zastoja rasti in mrtvorojenosti. Novorojenci se lahko okužijo tudi med porodom.

Zdravljenje: Za zdravljenje gonoreje se uporablja antibiotik, največkrat je to Penicilin. Zdraviti je treba tudi partnerja(e).

Kaj naj storim: Pojdi k osebному zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

HERPETIČNO VNETJE - GENITALNI HERPES:

Možnost okužbe: s spolnimi odnosi

Kakšni so znaki: Genitalni herpes povzroča razjede, ki predstavljajo vir okužbe dokler se ne posušijo in iz njih ne odpadejo hraste. Prvi znaki okužbe so pekoči, pogosto pa neboleči izpuščaji, ki izgledajo kot mehurčki, iz katerih nastanejo majhne ranice oz. razjede. Pojavijo se na mestu, kjer je virus prišel v telo.

Posledice: Ranice se zacelijo v približno treh tednih, vendar pa virus še naprej živi v živčevju obolele osebe, zato se znaki lahko ponovno pojavijo ob stresnih situacijah, boleznih, lahko tudi ob spolnem odnosu.

Zapleti v nosečnosti: če so bolezenski znaki prisotni v času poroda, se izvede carski rez in tako prepreči okužbo novorojenčka. V nasprotnem primeru pa lahko pride do slepote, gluhosti, duševne prizadetosti ali celo smrti novorojenčka.

Zdravljenje: Obolenje ni ozdravljivo, na voljo pa so zdravila za lajšanje simptomov. Kaj naj storim: Pojdi k osebному zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

KLAMIDIJSKO VNETJE:

Možnost okužbe: s spolnimi odnosi

Kakšni so znaki: Pri klamidijskem vnetju pogosto ni nobenih znakov bolezni, včasih pa pri moških pride do pekočega in bolečega uriniranja ter izcedka iz sečnice, pri ženskah pa je lahko prisoten močnejši izcedek iz nožnice.

Posledice: Pri ženskah lahko pride do neplodnosti, saj bolezen pusti brazgotine na jajcevodih, takšni jajcevodni pa so neprehodni in v njih ne more priti do oploditve jajčeca. Pri moških lahko pride do vnetja prostate in obmodka, možna je posledična neplodnost.

Zapleti v nosečnosti: Bolezen poveča tveganje za prezgodnji porod, za zastoj plodove rasti in mrtvorojenost. Novorojenci se lahko okužijo tudi pri prehodu skozi porodno pot in sicer so možne očne infekcije in pljučnica.

Zdravljenje: Klamidijsko vnetje pogosto spremlja druge spolne bolezni, največkrat gonorejo. V takšnih primerih mora zdravnik prepoznati in pravilno zdraviti vse ugotovljene bolezni. Klamidijsko vnetje zdravijo z antibiotiki. Zdraviti je potrebno tudi partnerja(e).

Kaj naj storim: Pojdi k osebному zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

GENITALNE BRADAVICE:

Možnost okužbe: s spolnimi odnosi, tudi v času inkubacijske dobe

Kakšni so znaki: Znaki obolenja so izrastki ali pa ranice okrog genitalij in zadnjične odprtine, ki zaradi vnetja lahko tudi bolijo.

Posledice: Izrastki lahko izginejo brez posebnega zdravljenja, vendar pa virus, ki jih povzroča, ostane v telesu. Nekateri povzročitelji so povezani z razvojem raka na materničnem vratu, nožnici ali zunanjem spolovilu.

Zdravljenje: Bradavice mažejo s posebno tekočino ali pa jih požgejo s tekočim dušikom. Zdraviti je potrebno tudi partnerja(e).

Kaj naj storim: Pojdi k osebному zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

TRIHOMONIAZA:

Možnost okužbe: predvsem spolno, možen pa je tudi prenos preko vlažnih predmetov za osebno higieno.

Kakšni so znaki: Pri moških večinoma ni znakov bolezni, lahko pa se pojavi izcedek iz sečnice pred prvim jutranjim uriniranjem, vnetje ustja sečnice in pekoče bolečine pri uriniranju. Pri ženskah so znaki bolezni rumeno-zelen, smrdeč in penast izcedek iz nožnice, lahko pa tudi srbež zunanjega spolovila in bolečine pri mokrenju.

Posledice: Pri moških se bolezen brez zdravljenja razširi na vnetje sečnice, mehurja in prostate. Pri ženskah se vnetje razširi na notranja rodila, kar vpliva na posledično zunajmaternično nosečnost in neplodnost.

Zapleti v nosečnosti: Večje je tveganje za prezgodnji porod.

Zdravljenje: Zdraviti je potrebno tudi partnerja(e).

Kaj naj storim: Pojdi k osebnemu zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

KANDIDIAZA:

Možnost okužbe: s spolnimi odnosi

Kakšni so znaki: Pri moških večinoma ni znakov bolezni, lahko pa se pojavijo pekoči, rdečkasti in deloma z belkastimi oblogami pokriti izpuščaji na penisu. Pri ženskah povzroča srbež okoli spolovila, ki je pordelo, pojavi se bel, sirast izcedek iz nožnice.

Posledice: Vedno ni posledic, lahko pa pri moških pride do vnetja sečnice in prostate, pri ženskah pa do vnetja nožnice.

Zapleti v nosečnosti: Povečano je tveganje za prezgodnji razpok plodovega mehurja. Če ima nosečnica kandidiazo, mora zdravnik preценiti, ali so ugodnosti zdravljenja matere večje od škodljivih vplivov na plod.

Zdravljenje: Zdraviti je potrebno tudi partnerja(e). Ženske naj pri umivanju spolovila ne uporabljajo mila.

Kaj naj storim: Pojdi k osebnemu zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

SRAMNE UŠI:

Možnost okužbe: s spolnimi stiki, možno tudi s souporabo perila in posteljnine ter uporabo deske na WC-ju.

Kakšni so znaki: Tako pri ženskah kot pri moških se pojavi srbež, vidne so uši in (ali) gnide na sramnih dlakah, zelo redko tudi drugje.

Posledice: V primeru praskanja lahko poškodujete kožo, ki se nato lahko vname.

Zdravljenje: Za zdravljenje se uporabljajo sredstva za razuševanje. Zdraviti je potrebno tudi partnerja(e). Prekuhati je treba posteljnino in perilo ter oprati oblačila.

Kaj naj storim: Pojdi k osebnemu zdravniku ali pa v ginekološko ambulanto.

HEPATITIS B:

Možnost okužbe: Najpogostejši način prenosa je spolni stik, prenaša pa se tudi z okuženo krvjo, iglami, okuženimi instrumenti pri tetoviranju ali instrumenti v zobozdravstvenih

ustanovah. Virus B hepatitisa se namreč nahaja v krvi, slini, spermi, vaginalnem izločku, seču in v mleku doječe matere.

Kakšni so znaki: Glavni klinični simptomi so slabost, izguba apetita, zlatenica. Večina oseb, ki se okuži s HBV, okužbo preboli brez simptomov.

Posledice: Posledice akutnega virusnega hepatitisa so kronični hepatitis, ciroza jeter, vnetje ledvic in primarni karcinom jeter. Virus ostaja v organizmu in povzroča kronično nosilstvo HBV.

Zapleti v nosečnosti: Plod se okuži preko posteljice okužene matere. Možna je tudi okužba ploda ob porodu. Lahko pride do prezgodnjega poroda.

Zdravljenje: Zdraviti vse okužene, izpostavljene pa cepiti.

Kaj naj storim: Pojdi k zdravniku. Za vsako bolezen velja, da je boljše preprečevanje kot zdravljenje, zato rej: Ne bodi cepec - cepi se!

AIDS (sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti):

Možnost okužbe: HIV se prenaša s spolnimi stiki, krvjo, spermo, okuženimi injekcijskimi iglami, z matere na plod, pri transplantaciji..

Inkubacijska doba: V povprečju je 10 let, če pa gre za okužbo s HIV2, je ta doba še daljša. Pri nekaterih okuženih osebah se klinični znaki ne pokažejo.

Kakšni so znaki: Potek okužbe z virusom HIV je dolgotrajen in ga lahko razdelimo v več obdobj (akutno, zgodnje, srednje, pozno obdobje).

Akutno obdobje: Inkubacija je približno 1-6 tednov. Pri približno polovici okuženih se po času inkubacije pojavijo različni klinični znaki (podobno influenci, meningitisu). Bolniki imajo zvišano telesno temperaturo, se potijo, so utrujeni, imajo bolečine v mišicah, izgubijo apetit, slabo jim je, lahko se pojavi driska. Povečane so bezgavke, lahko tudi vranica in jetra. Pri bolnikih, pri katerih so klinični znaki podobni meningitisu, je značilen otrpel tilnik, glavobol, fotofobija in bruhanje.

Zgodnje obdobje: V tem obdobju navadno ni nobenih znakov bolezni, od časa do časa pa se lahko pojavijo glivične okužbe kože. To obdobje traja različno dolgo.

Srednje obdobje: Splošni znaki so vročina, driska, izguba teže, utrujenost, psihične motnje, nočno potenje. Eden najbolj značilnih znakov je kandidaza (glivično obolenje) ustne votline in žrela. Pogoste so spremembe in bolečine gibal (revma, bolečine in otekline sklepov. Na koži se pojavijo spremembe, ki jih povzročajo glivice, plesni, virusi.

Pozno obdobje (AIDS): Razvije se povprečno 10 let po okužbi. Značilni klinični znaki v fazi AIDS-a so tumorji in razsejane oportunistične okužbe. Izmed tumorjev je najbolj pogost Kaposijev sarkom, najpogostejša oportunistična okužba pa je pljučnica. Okužbe pljuč so zelo pogost vzrok smrti. Pojavljajo se tudi spremembe v prebavilih, saj se vnetje ustne votline in žrela lahko razširi na sluznico želodca.

Zapleti v nosečnosti: Plod se lahko okuži med nosečnostjo, ob porodu, tudi z materinim mlekom.

Zdravljenje: Ozdravljenje zaenkrat še ni možno, poteka pa zdravljenje obolelih, s čimer se podaljša življenjska doba.

Kaj naj storim: opravi testiranje, ki je lahko anonimno (Informacije na Inštitutu za mikrobiologijo v Ljubljani, Inštitutu za varovanje zdravja v Ljubljani, območnih Zavodih za zdravstveno varstvo, na Infekcijskih klinikah). Upoštevajte, da je lahko doba, ko Hiv pri testu ni razviden, pa ste vseeno okuženi, lahko dolga tudi šest mesecev. Potrebno se je torej testirati tudi približno šest mesecev po rizičnem odnosu.